

Журнали хижацькі, фейкові та клони: в чому різниця та особливості?

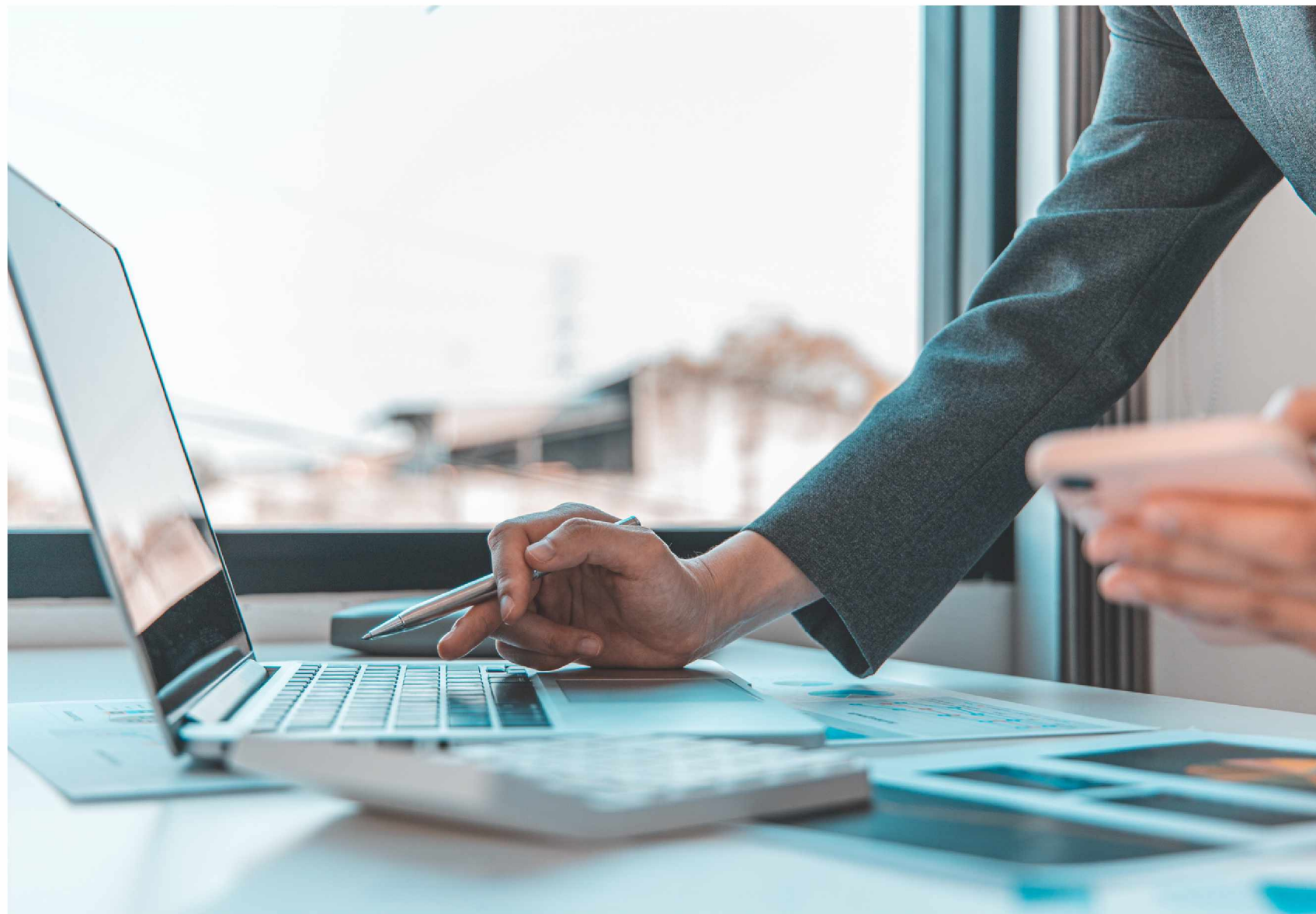
Джерело: журнал "Наука та метрика"

<https://nim.media/>

Головна / Допомога вченому / 2025-08-15

Науковці дедалі частіше стикаються з проблемами нечесних практик у публікаціях.

До найбільш поширених типів недобросовісних видань належать: хижацькі журнали, клони та фейки. Вони шкодять репутації дослідників і підривають довіру до наукових баз даних. Розуміння відмінностей між нечесними журналами допомагає вченим уникати пасток і розміщувати свої роботи виключно в авторитетних виданнях. У цій статті ми розглянемо ключові характеристики кожного типу, а також наслідки публікації в них.

Хижацькі журнали: як їх розпізнати?

Хижацькі журнали часто маскуються під надійні видання, які навіть можуть тимчасово потрапляти до індексації в авторитетних наукометричних базах, таких як Scopus або Web of Science. Це відбувається тому, що перевірка журналів проводиться не відразу, а через певний час – іноді кілька років.

Процес моніторингу можна прискорити, якщо надіслати скаргу чи запит щодо підозрілої активності.

Основна мета таких журналів – максимізувати прибуток. Вони стягують плату за публікацію, але ігнорують стандарти якості та наукової етики. У результаті, замість ретельного рецензування, редакції випускають величезну кількість статей – наприклад, десятки номерів на рік з тисячами матеріалів.

Багато з цих робіт не відповідають міжнародним нормам. Часто за такими журналами стоять цілі видавничі мережі, які створюють кілька подібних платформ для збільшення доходів. У підсумку, автори отримують «публікацію», але без реальної наукової цінності.

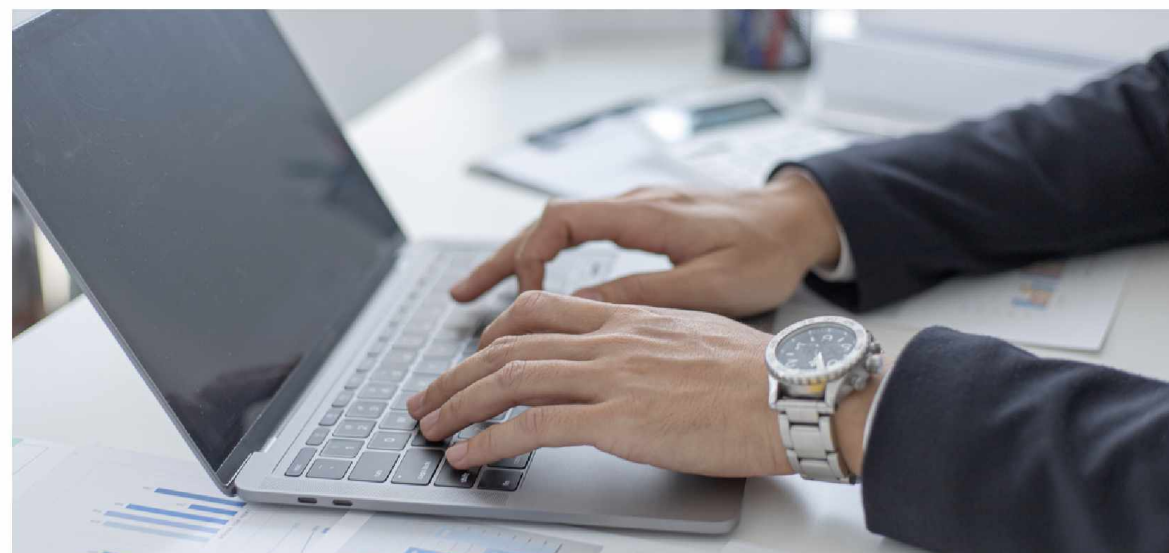

Видання-клони: повне копіювання для обману

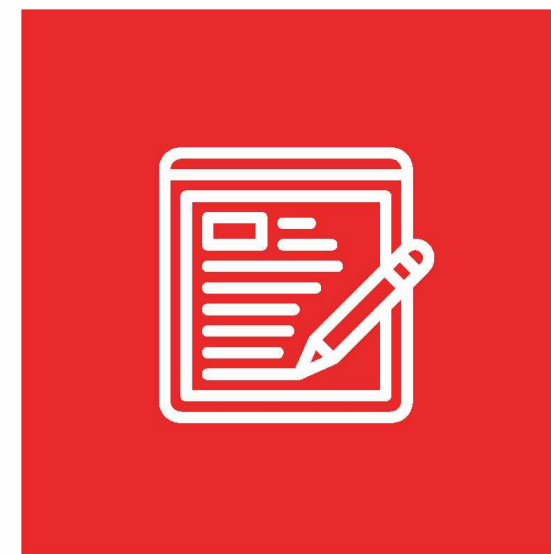
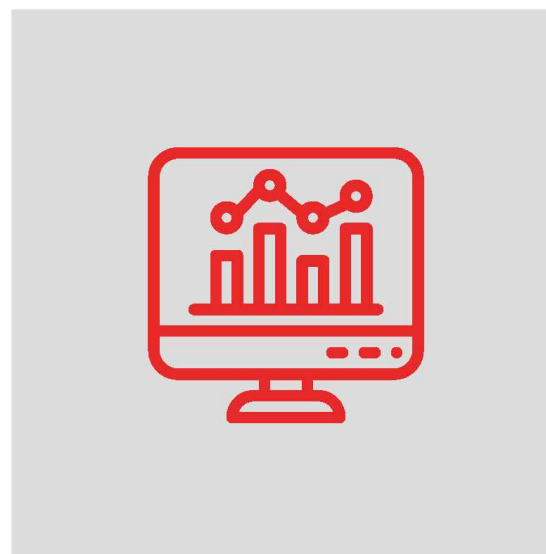
На відміну від хижацьких, журнали-клони не створюють щось нове, а повністю дублюють авторитетні видання, які вже існують.

Вони копіюють усе:

- дизайн сайту
- ISSN
- склад редакційної колегії
- правила подачі матеріалів
- політику конфіденційності та інші аспекти

Їхня мета – зробити копію настільки схожою на оригінал, щоб автори не могли легко відрізнити фальшивку. Шахраї часто обирають для клонування журнали, які важко знайти в пошуку, наприклад, ті, що входять до великих видавництв. Вони створюють фальшивий сайт, збирають оплату за «публікацію» від імені справжнього журналу, але в результаті стаття не індексується ніде. Як наслідок, дослідники втрачають не тільки свій час, але й кошти.

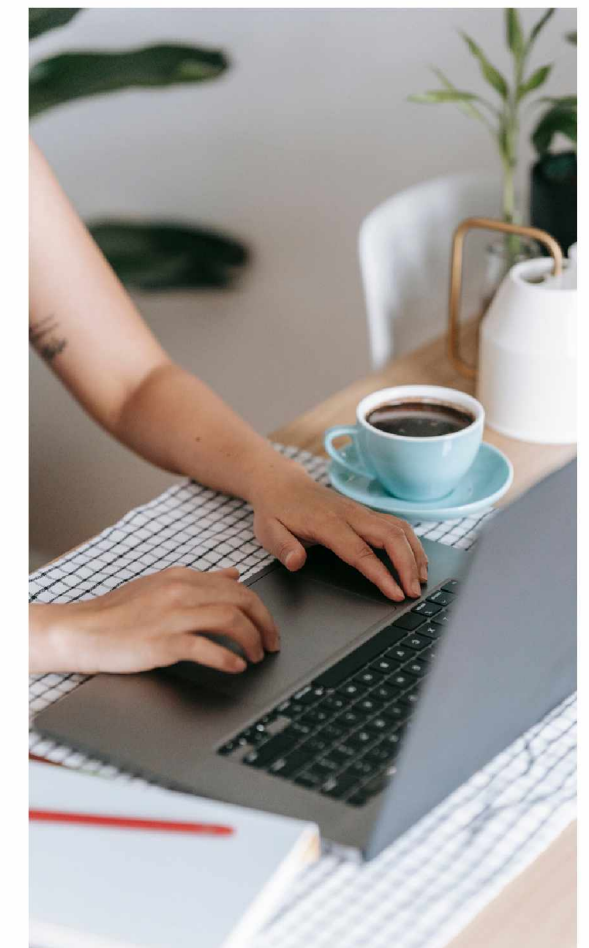
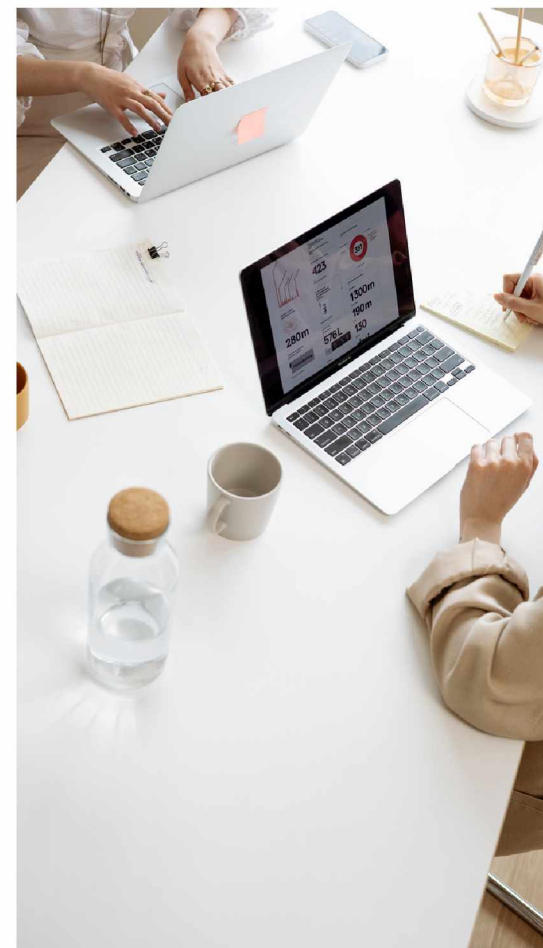

Фейкові журнали: характеристики, які видають маніпуляції

Фейкові журнали є найбільш примітивними серед недоброчесних видань. Вони зазвичай не мають індексації в жодній базі даних. Крім того, вони не приділяють достатньо уваги наповненню свого сайту. Наприклад, у таких журналах може бути відсутня інформація про редакцію, процедуру рецензування чи публікаційну етику. Також шахраї можуть взагалі ігнорувати обов'язкові розділи, що робить сайт підозрілим з першого погляду.

Втім, існує ряд аспектів, які свідчать, що перед вами **фейковий журнал**. Що потрібно взяти до уваги? Додаткові ознаки фейків включають нелогічні URL-посилання, які не відповідають тематиці, або незначні зміни в назві (наприклад, додавання/видалення однієї літери чи слова), логотипі чи адресі сайту.

Багато таких платформ базуються на безплатній системі Open Journal System (OJS), бо вона проста в налаштуванні, а також доступ до неї є у всіх користувачів.

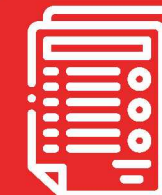
В чому небезпека публікації в недобросовісних журналах?

Незалежно від типу журналу, публікація в таких виданнях може мати довгострокові наслідки для репутації вченого та його кар'єри. Які саме?

1. Втрата академічної репутації

Публікація в недоброчесному журналі може підірвати довіру до дослідника з боку колег, наукових установ і грантових організацій. Такі журнали часто асоціюються з низькою якістю або шахрайством, що може призвести до сумнівів у професійній компетентності автора.

2. Відсутність визнання

Статті, опубліковані в недобросовісних журналах, зазвичай не враховуються при оцінці наукової діяльності, наприклад, під час захисту дисертації, отримання грантів або академічних посад.

В чому небезпека публікації в недобросовісних журналах?

3. Фінансові втрати

Більшість хижацьких журналів стягують плату за публікацію, але не надають жодних гарантій. Дослідники можуть витратити значні кошти, не отримавши жодної користі для своєї кар'єри.

4. Обмежена видимість і вплив

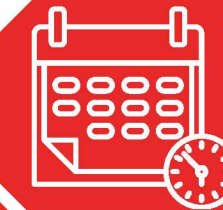
Статті в недобросовісних журналах рідко читаються чи цитуються науковою спільнотою, оскільки ці видання не індексуються в авторитетних базах даних. Це знижує потенційний вплив дослідження та його внесок у науку.

В чому небезпека публікації в недобросовісних журналах?

5. Юридичні та етичні проблеми

У деяких випадках автори можуть несвідомо порушувати етичні норми, публікуючи в журналах, які ігнорують стандарти академічної доброчесності. В результаті, це може призвести до звинувачень у недобросовісності.

6. Втрата часу та ресурсів

Підготовка статті для публікації вимагає значних зусиль, і якщо журнал виявляється недобросовісним, ці зусилля марнуються. Крім того, перегляд і рецензування в таких журналах часто є поверхневим або взагалі відсутнім, що не сприяє покращенню якості роботи.

Перед тим як подати статтю

Розуміння відмінностей між хижацькими, клонами та фейковими журналами є ключем до захисту наукової кар'єри. Перед тим як подати статтю до редакції, ретельно перевірте індексацію видання, ознайомтесь з відгуками інших вчених та проаналізуйте його сайт. У випадку, якщо ви виявили ознаки недоброчесної діяльності, надішліть скаргу в базу даних. Таким чином, ви не тільки уникнете репутаційних втрат, але також допоможете не потрапити на гачок до шахраїв.

